

■ УДК 024:324.15 (477.7)

Т. В. Сидоренко, магістр книгознавства та видавничої діяльності, старший викладач, ВП «Миколаївська філія КНУКіМ», м. Миколаїв

КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ НАУКОВИХ БІБЛІОТЕК ПІВДНЯ УКРАЇНИ (КІНЕЦЬ ХХ – ХХІ СТ.)

Розглянуто розвиток культурно-просвітницької діяльності наукових бібліотек Півдня України (кінець ХХ — ХХІ ст.). Визначено форми культурно-просвітницької роботи бібліотек, подана соціокультурна характеристика означеного періоду. Описано заходи наукових бібліотек, спрямовані на популяризацію їхніх документних ресурсів та підвищення іміджу бібліотек. Досліджено мультимедійні форми експонування документів науковими бібліотеками у ХХІ ст. Обґрунтовано, що культурно-просвітницька діяльність бібліотек зазнає певних змін під впливом інформаційних технологій.

Ключові слова: культурно-просвітницька діяльність, соціокультурна діяльність, масова робота, наукова бібліотека, мультимедійні форми популяризації документів, Південь України.

Т. В. Сидоренко, магістр книговедения и издательской деятельности, старший преподаватель, ВП «Николаевский филиал Киевского национального университета культуры и искусств», г. Николаев

КУЛЬТУРНО-ПРОСВЕТИТЕЛЬСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ НАУЧНЫХ БИБЛИОТЕК ЮГА УКРАИНЫ (КОНЕЦ ХХ – ХХІ В.)

Рассмотрено развитие культурно-просветительской деятельности научных библиотек Юга Украины (конец ХХ — ХХІ вв.). Определены формы культурно-просветительской работы библиотек, дана социокультурная характеристика данного периода. Описаны мероприятия научных библиотек, направленные на популяризацию их документных ресурсов и повышение имиджа библиотек. Исследованы мультимедийные формы экспонирования документов научными библиотеками в ХХІ в. Аргументировано, что культурно-просветительская деятельность библиотек претерпевает определенные изменения под влиянием информационных технологий.

Ключевые слова: культурно-просветительская деятельность, социокультурная деятельность, массовая работа, научная библиотека, мультимедийные формы популяризации документов, Юг Украины.

T. V. Sydorenko, Master of Book Science and Publishing, Senior Lecturer, Mykolaiv Branch of Kyiv National University of Culture and Arts, Mykolaiv

CULTURAL AND EDUCATIONAL ACTIVITIES OF SCIENTIFIC LIBRARIES OF THE SOUTH OF UKRAINE (LATE 20TH – EARLY 21ST CENTURIES)

The article deals with the development of cultural and educational activities of scientific libraries in the south of Ukraine (late 20th — early 21st

centuries). The forms of cultural and educational activities of libraries are determined. The social and cultural outline of the period is given. The article describes the events of scientific libraries aimed at popularizing their document resources and improving the image of libraries. The author studies multimedia forms of exposure process of documents by scientific libraries in the 21st century. The author argues that cultural and educational activities of libraries undergo certain changes influenced by information technologies.

Key words: cultural and educational activities, social and cultural activities, mass work, scientific library, multimedia forms of popularization of documents, the South of Ukraine.

Постановка проблеми. Сучасний світ характеризується переходом від інформаційного суспільства до суспільства знань, широким використанням інформаційних технологій у всіх сферах діяльності, зміною цінностей і потреб користувачів інформації, профілів читання, змістом затребуваних послуг і форм. У зв'язку з вищезазначеним, необхідні аналіз діяльності бібліотек різних типів і видів, трансформаційні зміни, готовність колективів бібліотек до нового контенту своєї діяльності в сучасних умовах, зокрема культурно-просвітницької діяльності (КПД). Осмислення здобутків та ролі КПД наукових бібліотек у період з кінця ХХ ст. до сучасності в культурному розвитку Півдня України сприятиме виявленню тенденцій їх розвитку, зміцненню ролі наукових бібліотек як культурно-просвітницьких центрів у соціокультурному просторі Півдня України.

Аналіз останніх досліджень. До питань КПД бібліотек означеного періоду у своїх працях зверталися вітчизняні дослідники Т. Гранчак, Т. П. Добко, Л. А. Дубровіна, Н. Б. Захарова, Н. М. Кушнарєнко, Т. В. Новальська, О. Є. Матвійчук, Н. Г. Солонська, зокрема до КПД та соціокультурної діяльності (СКД) наукових бібліотек — О. В. Башун, О. О. Баюш, Н. Б. Захарова, Т. М. Коваль, М. С. Слободяник та ін. Слід відзначити й окремі публікації бібліотекарів-практиків, директорів наукових бібліотек Півдня України: О. Ботушанської (Одеська національна наукова бібліотека ім. Горького (ОННБ)), Н. Богзи (Миколаївська ОУНБ), Н. Коротун (Херсонська ОУНБ), Ю. Амельченко (Одеська ОУНБ), Т. Роскіної (Миколаївська науково-педагогічна бібліотека), Т. Костирко (наукова бібліотека національного університету кораблебудування ім. адмірала Макарова) та ін. Комплексне дослідження культурно-просвітницької діяльності окремих видів бібліотек, зокрема наукових, Півдня України в означений період не привертало уваги вчених, праці стосувалися лише окремих бібліотек. Це актуалізує тему дослідження.

Методи дослідження. Використані методи дослідження культурно-просвітницької діяльності наукових бібліотек: документальний, хронологічний, аналізу та синтезу, узагальнення, порівняльний, аналітичний.

Мета статті — дослідити особливості культурно-просвітницької діяльності наукових бібліотек південного регіону України кінця ХХ — ХХІ ст.

Виклад основного матеріалу дослідження. Культурно-просвітницька діяльність, масова робота, культурно-дозвілєва діяльність, соціокультурна діяльність бібліотек — так поступово виникали професійні терміни, якими характеризується діяльність бібліотек, спрямована на формування гуманістичного світогляду і культури, моральних та етичних цінностей через популяризацію документних ресурсів бібліотек і найкращих надбань суспільства в галузях науки, культури, мистецтва, літератури; на задоволення та розвиток культурних потреб та інтересів як окремої особистості, так і соціуму загалом. Відомо, що культура є важливим фактором соціального розвитку, впливає на спосіб життя суспільства й особистості. Адаптуючись до нових умов існування, в 90-ті рр. ХХ ст. бібліотеки почали змінювати підходи до роботи відповідно до моделі соціальних дій. Основою діяльності бібліотек став пріоритет читацьких потреб, що сприяло подальшому розвитку культурно-просвітницької функції, а також «публічної функції наукових бібліотек» [4], пов'язаної з наданням доступу різним категоріям читачів (студентам, політологам, менеджерам та ін.).

Зазначимо, що наукові бібліотеки Півдня України в різні періоди були загальнодоступними регіональними, науковими, інформаційними та культурно-просвітницькими центрами, осередками культури регіону. Особливістю є те, що на цій території функціонують головне книгосховище всього Причорноморського регіону — Одеська національна наукова бібліотека ім. М. Горького (ОННБ) й обласні універсальні наукові бібліотеки, які існують у регіоні понад століття. Важливими аспектами є значні за обсягом, універсальні документні ресурси, а також наявні у фондах цих бібліотек книги з історії і культури кожної етнічної групи Півдня України, видані рідною мовою, що задовольняє інформаційні потреби національних меншин регіону. Особливе місце з-поміж культурно-просвітницьких закладів посідає Миколаївська науково-педагогічна бібліотека (МНПБ), пріоритетними напрямками діяльності якої є інформування читачів за актуальними темами і проблемами сучасного освітнього процесу, змістовна культурно-просвітницька діяльність.

Під впливом соціально-економічних, політичних та культурних змін у суспільстві універсальні наукові бібліотеки є ареалом

постійного спілкування інтелектуальної та мистецької еліти регіону, де відбуваються різноманітні заходи, формат і зміст яких змінюється від достатньо традиційних форм популяризації документів до сучасних форм медійного експонування.

Вимогою часу стало впровадження наприкінці 80-х — на початку 90-х рр. ХХ ст. в практику всіх універсальних наукових бібліотек Півдня України комп'ютерних технологій, що зумовлено вивченням інформаційних потреб читачів, змінами в інформаційному забезпеченні різних галузей господарства, пошуком ефективних форм надання інформації читачам. З 2000-х рр. виникло інтернет-представництво наукових бібліотек, яке поступово зазнавало редизайну, змінивши не лише зовнішній вигляд, а й інформаційне наповнення сайтів. У 90-х — на початку 2000-х рр. у наукових бібліотеках створено інформаційно-ресурсні центри «Вікно в Америку», інтернет-центри, центри європейської інформації, а також центри електронних засобів інформації, доступу громадян до офіційної інформації, обласний гендерний центр, університет правових знань (Миколаївська ОУНБ), Канадсько-український бібліотечний центр, центри обслуговування людей з особливими потребами, екологічної інформації, регіональний інформаційний центр (Херсонська ОУНБ). У структурі бібліотек створено нові підрозділи: сектор «Закордонне українство», німецький читальний зал, університет екологічних знань (ОННБ) та ін. Кожен з відділів і секторів наукових бібліотек здійснює КПД різними формами, впроваджуючи інноваційний підхід до її організації.

Неоціненний внесок у популяризацію знань здійснюють відділи краєзнавства наукових бібліотек, створені ще у ХХ ст. Відділ краєзнавства «Одесика» (ОННБ), створений у 1989 р., забезпечує формування, організацію, збереження і наукове дослідження краєзнавчих документів, здійснює наукову роботу краєзнавчого змісту, надає доступ до краєзнавчих інформаційних ресурсів, поширює краєзнавчі знання. Значну роботу щодо популяризації краєзнавчих документів здійснює відділ документів і наукових досліджень з питань краєзнавства, створений як окремий підрозділ у 1995 р. (Миколаївська ОУНБ), що реалізує свою діяльність на базі обласної програми розвитку краєзнавства. Створено електронну бібліотеку місцевих видань. Новаторською ідеєю було укладання у 2000 р. електронного бібліографічного покажчика за журналом «Природа», об'єктом для якого став дореволюційний краєзнавчий журнал Миколаївського товариства любителів природи. В електронному журналі містяться основні дані про журнал, електронні копії титульних листів, найзначиміших статей журналу, ілюстрації, фотографії, завдяки чому рідкісне періодичне видання стало доступним для широкого кола людей і виникла можливість отримати

додаткову інформацію, яка раніше не надавалася [3, с. 44–45]. У межах культурно-просвітницької роботи бібліотекарі Херсонської ОУНБ також активно використовують найцінніше в книгозбірні — фонд краєзнавчих видань, місцеві видання, колекції книг, сформовані за різними ознаками. Бібліотека реалізувала краєзнавчий інтернет-проект «Херсонщина: час, події, люди», а також проекти щодо створення регіональних інформаційних порталів «Кавун» і «Арткавун», на яких висвітлено різноаспектну інформацію про Херсонський край [7].

Аналіз культурно-просвітницької діяльності наукових бібліотек Півдня України свідчить, що однією з основних її форм є книжково-ілюстративні виставки, які бібліотеки організують з різних галузей знань, до ювілеїв та знаменних дат, а також у різному форматі: традиційні й віртуальні. Тенденцію щодо уваги наукової бібліотеки до використання в КПД виставкової роботи у ХХ ст. відзначила Н. Захарова під час дослідження КПД НБУ ім. Вернадського [2]. Зазвичай, наукові бібліотеки здійснюють їх презентації як у самій бібліотеці, так і в межах презентації виїзних книжково-ілюстративних виставок. Слід зазначити, що в сучасний період змінилася проблематика виставок, її не обмежують обов'язково представлені книги, назви розділів. Щоб привернути увагу користувачів, бібліотекарі доповнюють виставки предметами-інсталяціями, нестандартним розміщенням книг, сучасними назвами, вікторинами тощо. Популярності набули інтерактивні виставки, пропонуються кастинг-виставки. У 2000 р. ОННБ ініціювала проведення акції — усеукраїнської виставки-форуму «Українська книга на Одещині», яка стала щорічною. Щорічно організують виставки до Дня соборності України всі наукові бібліотеки [1; 3; 5; 6; 7; 8].

Типовим для наукових бібліотек у цей період стало розширення форм КПД та збільшення чисельності заходів: промоакції мистецтвознавчих і краєзнавчих творів, автограф-сесія поета, семінар-зустріч, літературна вітальня, декада літератури, круглі столи, презентації нових видань, фотовиставок, конкурси, дні відкритих дверей, екскурсії по бібліотеці, читацькі конференції, вечори пам'яті, зустрічі з відомими діячами, письменниками та поетами краю, цикли історико-патріотичних читань, фестивалі книг, скайп-заходи тощо.

У КПД наукових бібліотек Півдня України формується новий підхід щодо її організації: оригінальні ідеї, зміна форматів діяльності, партнерські відносини, інтерактивні методи і форми обслуговування віддаленого користувача тощо. Серед новітніх проектів обласних універсальних наукових бібліотек Півдня України слід назвати «Вихідний день — у бібліотеці» (Миколаївська ОУНБ), «Сімейне читання-2015», «Поетична відеокнига Херсонського краю», інтернет-проект «Херсон

без бар'єрів», «Творчий Херсон», «Утомився читати — слухай» (Херсонська ОУНБ) та ін., які допомагають підвищити імідж бібліотек, об'єднати інтереси і задовольнити потреби користувачів різного віку, по-іншому оцінити роль бібліотеки в суспільстві.

КПД завжди сприяла підвищенню іміджу бібліотеки через друковані каталоги, звіти про діяльність бібліотеки, популяризацію її документних ресурсів. інтернет-проект до 140-річчя заснування Херсонської ОУНБ «Ювілей моєї бібліотеки» є тому підтвердженням. У ньому подана інформація за розділами: фотоматеріали, відеосюжети, книги — ровесники бібліотеки. Підготовлений бібліографічний огляд видань, подарованих рівно 140 років потому, серед яких: Архив князя Воронцова (1872 р.); твори В. Белінського; Г. Геттнер «История всеобщей литературы XVIII в.»; «Записки Императорской Академии Наук» у 76 томах та ін. [7].

Сучасні інформаційні технології подають інформацію яскраво, динамічно, у формі, що повинна запам'ятатися, оскільки високий емоційний рівень дозволяє досягти більшого ефекту порівняно з традиційними формами. До відносно нових форм належать буктрейлери, створювати які розпочала більшість бібліотек Півдня України. Наприклад, на сайті Херсонської ОУНБ можна переглянути 11 буктрейлерів на різні за змістом і читацьким призначенням книги: Ф. Роззакова «Андрей Миронов — баловень судьбы»; Я. Яроша «Кровава мста»; С. Талана «Когда ты рядом» та ін.

Слід зазначити, що КПД, як і деякі інші види діяльності, специфікована, зумовлена певною мірою особистісним суб'єктивним потенціалом (творчими можливостями й особистісними якостями бібліотекарів). Отже, нині бібліотекарі репрезентують інформацію про книги та читання через власні блоги та блоги бібліотек. Так, через блог «Книжковий континент» (Миколаївська ОУНБ) популяризуються «Студентські книги», «Осінні книги», цікаві факти про книги, подається мозаїка книжкових новинок, публікуються твори читачів. В Одеській ОУНБ створено блог читального залу гуманітарних наук «Весь мир через культуру» та блог відділу юридичної літератури «Юридичний світ у бібліотеці». На сайті Херсонської ОУНБ представлений аудіоблог «Книжкова шафа» — проект херсонської радіожурналістки Ірини Євстаф'євої, котра озвучила твори української та світової літератури [7].

Використання новітніх технологій сприяло виникненню нових проектів та форм бібліотечної роботи. МНПБ одна з перших розпочала дослідження літературної біографії міста, започаткувавши видання у 2012 р. інтернет-журналу «Миколаїв літературний» (<http://litnik.org>), презентуючи твори вже відомих миколаївських поетів

і письменників та твори нових авторів, фото- і відеоархіви, пов'язані з літературною історією краю й новинками миколаївських видавництв, цікаві проекти. Редколегія журналу проводить зустрічі з читачами та громадськістю міста. Журнал відвідують майже 170 тис. осіб з 90-та країн світу. Ще одним цікавим проектом МНПБ є видання суспільно-гуманітарного краєзнавчого альманаху «Глаголь Добро», реалізації експерименту з упровадженням медіаосвіти в школах Миколаївської області, організація корпоративного електронного каталогу [6].

Слід окремо відзначити діяльність читацьких об'єднань у наукових бібліотеках Півдня України, які є своєрідною функціональною одиницею соціокультурної структури суспільства, спрямовану на підтримання духовних цінностей. Так, у МНПБ діють філософський клуб «Позиція», молодіжний літературний клуб «Alternative»; до послуг читачів Херсонської ОУНБ — літературне об'єднання «Кулішева криниця», «Літературна вітальня», музейна кімната «Гончарева вітальня» та ін. Шанувальники мистецтва й однодумці, котрі бажають вільного спілкування, зустрічей із цікавими людьми, можуть відвідати художню вітальню «В гостях у 9 муз» (Миколаївська ОУНБ) [5; 6; 7; 8].

Сучасні бібліотеки, зокрема наукові, вже вийшли за межі свого «простору», проводячи заходи «під відкритим небом» з метою стати ближчими до різних верств населення. Серед таких заходів Миколаївської ОУНБ виставки-інсталяції, обслуговування читачів у парках, відкриття «Бібліотечного тролейбуса», виставки, флешмоби до Дня міста Миколаїв, Днів Європи в Миколаєві тощо. До 140-річчя Одеської ОУНБ — оформлення бібліотечного трамвая з інформацією про ювілей бібліотеки, надання ювілейних безплатних читацьких квитків, флаєрів з рекомендаційними списками літератури різної тематики. Такі заходи сприяють популяризації бібліотеки, її документних ресурсів, послуг. Це яскравий приклад того, що культурно-просвітницька функція стає засобом реалізації ідей бібліотеки, вдало поєднуючись на сучасному етапі із соціально-дозвіллевою.

Слід зазначити, що в сучасний період наукові бібліотеки поширюють свою діяльність на різні верстви населення. Так, до Дня захисту дітей ОННБ провела День відкритих дверей з розважально-просвітницькою програмою для учнів молодшого і середнього віку зош Одеси, до якої ввійшли: книжково-ілюстративна виставка «Мандрівка в книжковий світ», виставка дитячих малюнків «Як я уявляю собі бібліотеку», екскурсія по залах бібліотеки у супроводі казкових персонажів, ігрова програма «Наш дім — Україна», презентація авторської твістінг-виставки, — таким чином ознайомивши з фондами своєї бібліотеки. Херсонська ОУНБ підготувала програму «Літо в бібліотеці» для школи-інтернату для дітей з обмеженими можливостями.

Отже, потреби та вимоги сучасного читача (користувача) і надалі впливатимуть на розвиток змісту й форм КПД бібліотек. Кількість форм, які використовують бібліотечні працівники у ХХІ ст., — понад 200. Найновішими серед них є: віртуальний літпортал, літературні блоги, культурологічні медіа-студії, буктрейлери, віртуальні збірки, марафони читців, веб-іграшки, проекти, участь у всіх соцмережах тощо. Характерними тенденціями сучасного етапу культурно-просвітницької діяльності бібліотек Півдня України є посилення соціальної й особистісної ролі дозвілля, дозвіллевої складової, синтез традицій і новацій.

Висновки. Отже, наукові бібліотеки південного регіону України виконують духовну місію освітнього, інформаційного, культурно-просвітницького центру регіону. КПД наукових бібліотек Півдня України відбувається під впливом соціально-економічних, політичних та культурних змін у суспільстві. Суміщення реального та віртуального просторів уможливорює активно використовувати сучасні мультимедійні форми та технології для експонування документних ресурсів наукових бібліотек: соціальні мережі для розміщення інформації й популяризації знань, хроніки заходів, сайти, блоги, власні web-проекти. Розширюється проблематика заходів, визначаються сучасні традиції в організації КПД. Творчий підхід до проведення КПД — свідчення важливості її як провідного напрямку бібліотеки, з одного боку, та готовності працівників бібліотек різних типів і видів до її трансформації, конкурентоспроможності в її організації в новому форматі, з іншого. Застосовуючи спеціальні методи і форми, КПД наукових бібліотек є ефективною технологією соціокомунікативного процесу Півдня України. Сучасна «комунікаційна бібліотека», змінивши «просвітницьку», здійснила трансформацію змісту і форм КПД бібліотек різних видів, зокрема наукових. У контексті перспектив розвитку КПД наукових бібліотек можна зазначити специфіку сучасної конкуренції, створення нових локальних та регіональних проектів, що забезпечуватимуть подальшу інтеграцію в соціокультурний простір, виходитимуть на рівень формування в читачів (користувачів) універсального світогляду, засвоєння гуманістичного змісту знання та інформації.

Список використаних джерел

1. Бібліотечна практика: різноманітність і дієвість. Вип. 17 / Миколаїв. обл. універс. наук. б-ка ім. О. Гмирьова; упоряд. Л. Сидоренко; ред.: Т. Астапенко, Л. Голубенко. — Миколаїв, 2012. — 31 с.
2. Захарова Н. Б. Культурно-просвітницька діяльність Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського (1918–2008) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 27.00.03 / Н. Б. Захарова ; НАН України, НБУВ. — Київ, 2010. — 21 с.

3. Історія бібліотеки : зб. ст. до 120-річчя Миколаїв. держ. обл. універс. б-ки ім. О. Гмирьова / редкол. Н. Ф. Богза, Л. М. Голубенко, Н. Л. Малиновська. — Миколаїв, 2001. — 64 с.
4. Коваль Т. М. Еволюція структури читацького складу наукової бібліотеки (у 90-х роках ХХ століття) : автореф. дис. ... канд. іст. наук / Т. М. Коваль. — Київ, 2005. — 21 с.
5. Миколаївська обласна універсальна наукова бібліотека ім. О. Гмирьова [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.reglibrary.mk.ua/>. — Назва з екрана.
6. Миколаївська науково-педагогічна бібліотека [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://library.mk.ua/>. — Назва з екрана.
7. Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека ім. О. Гончара [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://lib.kherson.ua/>. — Назва з екрана.
8. Хроніка Одеської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. М. Грушевського: інф. бюл. / Одес. обл. унів. наук. б-ка ім. М. Грушевського ; [підг.: Т. М. Полянко, О. А. Булгакова]. — Одеса, 2011. — Вип. 7. — 2011. — 34 с.

References

1. Bibliotechna praktyka: riznomanitnist i diievist. Vyp. 17 / Mykolaiv. obl. univers. nauk. b-ka im. O. Hmyrova; uporiad. L. Sydorenko ; red.: T. Astapenko, L. Holubenko. — Mykolaiv, 2012. — 31 s.
2. Zakharova N. B. Kulturno-prosvitnytska diialnist Natsionalnoi biblioteky Ukrainy im. V. I. Vernadskoho (1918–2008) : avtoref. dys. ... kand. ist. nauk : 27.00.03 / N. B. Zakharova ; NAN Ukrainy, NBUV. — Kyiv, 2010. — 21 s.
3. Istoriia biblioteky : zb. st. do 120-richchia Mykolaiv. derzh. obl. univers. b-ky im. O. Hmyrova / redkol. N. F. Bohza, L. M. Holubenko, N. L. Malynovska. — Mykolaiv, 2001. — 64 s.
4. Koval T. M. Evoliutsiia struktury chytatskoho skladu naukovoi biblioteky (u 90-kh rokakh XX stolittia) : avtoref. dys. ... kand. ist. nauk / T. M. Koval. — Kyiv, 2005. — 21 s.
5. Mykolaivska oblasna universalna naukova biblioteka im. O. Hmyrova [Elektronnyi resurs]. — Rezhym dostupu: <http://www.reglibrary.mk.ua/>. — Nazva z ekrana.
6. Mykolaivska naukovo-pedahohichna biblioteka [Elektronnyi resurs]. — Rezhym dostupu: <http://library.mk.ua/>. — Nazva z ekrana.
7. Khersonska oblasna universalna naukova biblioteka im. O. Honchara [Elektronnyi resurs]. — Rezhym dostupu: <http://lib.kherson.ua/>. — Nazva z ekrana.
8. Khronika Odeskoi oblasnoi universalnoi naukovoi biblioteky im. M. Hrushevskoho: inf. biul. / Odes. obl. univ. nauk. b-ka im. M. Hrushevskoho; [pidh.: T. M. Polianko, O. A. Bulhakova]. — Odesa, 2011. — Vyp.7. — 2011. — 34 s.

■ UDC 024:324.15 (477.7)

Sydorenko T. V., Master of Book Science and Publishing, Senior Lecturer, Mykolaiv Branch of Kyiv National University of Culture and Arts, Mykolaiv

CULTURAL AND EDUCATIONAL ACTIVITIES OF SCIENTIFIC LIBRARIES OF THE SOUTH OF UKRAINE (LATE 20TH — EARLY 21ST CENTURIES)

The aim of the article is to identify the basic features of cultural and educational activities of scientific libraries of the South of Ukraine in the late 20th and in the early 21st centuries.

Research methodology. The study is based on documentary, chronological, comparative, analytical methods as well as the method of analysis and synthesis and the method of generalization.

Results. The results indicate that cultural and educational activities of scientific libraries of the South of Ukraine are influenced by socioeconomic, political and cultural changes in the society. These activities represented by special methods and forms remain the effective technology of social communication process in the region. The combination of real-life and virtual space permits to make active use of modern multimedia forms and technologies for the exposure process of document resources of scientific libraries. Modern «communication library», replacing «educational library», has made a transformation in the format and form of cultural and educational activities of libraries of different types, and scientific ones in particular.

Novelty. The development of cultural and educational activities of scientific libraries of the South of Ukraine (late 20th — early 21st centuries) has been identified. The forms of cultural and educational activities of libraries are determined.

The practical significance. The material in this article can be used in new developments of the courses «History of Ukrainian Culture», «History of Library Science», «Librarianship», «Social Communications», «Information Service», «Local Library History», «Advertising of Information Resources», in the educational process of higher educational institutions, in particular, in the system of continuous professional training.

Key words: cultural and educational activities, social and cultural activities, mass work, scientific library, multimedia forms of popularization of documents, the South of Ukraine.

Надійшла до редколегії 17.02.2016 р.